

ARNHEMSE

COURANT.

Dingsdag

den 18 Augustus.

FRANKFORT, den 17den Augustus.

Te Weenen was den 6den dezer op de beurs het gerucht verspreid, dat Giergero zich bij kapitulatie aan de Russen had overgegeven.

Te Odessa had men den 27den Julij brieven uit Varna, volgens welke de Russische armee den 25sten Julij den togt over den Balkan geheel volbragt had. De generaal Diebitsch had dadelijk de voorposten tot Kaep Emin bij Burgas uitgezet. De generaal Ralk had zijn hoofdkwartier te Aidos opgeslagen. De Turken zouden bij de onderscheidene gevechten, welke voorgevallen waren, nog 30 stukken geschut verloren hebben.

— Dit Sardinische leger, dat den 17den Julij het volgende gemaal: 1 De geruchten, welke te Belgrada over den toestand der Turksche armee in omloop zijn, luiden zeer ongunstig voor dezelve, zoo, dat men, wanneer zij zich bevestigen mochten, deze armee als genoegzaam onthouden zou moeten beschouwen. Men zegt, dat de troepen onder Hussein-pa-ola gewaagd hebben tegen den vijand uit te trekken. Ook de bezetting van Widin zou een wederspanning betoonen. Febben en de pacha zich in eenen hoegenaamd ongunstigen toestand bevinden. De algemeene wapening gaat slecht voorwaarts; het volk val alleen de wapens op, waar troepen genoeg zijn om hetzelfde tot de krijgsdienst te noodzaken; vrijwilligers doen er zich weinig of geen op; de pacha's met hunne vaste troepen zijn het eenige contingent waarop de Porte rekenen kan, en wat door dezen op den marsch opgeraapt wordt, kan slechts als eene versterking beschouwd worden. Er begint reeds gebrek aan geweren te komen, en te Sophia heeft men aan de militie slechts pieken kunnen uitdeelen.

— Volgens onderscheidene berigten uit de Levant, maakt zich de pacha van Egypte gereed tot eene groote expeditie over zee. Er waren reeds oorlogs- en transportschepen verzameld, om landtroepen te verzenden. Waarheen deze expeditie bestemd was, wist men niet bepaald op te geven; men geloofde echter algemeen, dat zij moest dienen om den Grooten Heer hulp troepen te leveren. Slechts weinigen hielden het daarvoor, dat eene landing op Candia bedoeld wordt. Van eenen anderen kant verneemt men, dat de Russische eskadere, onder den admiraal van Heiden, zich te Poros verzameld hebben, om de Egyptische expeditie gade te slaan.

— De *Comité van Wellverhe* bevestigt de volgende opgave van den staat der ziekte in Wallachië: *Bucharest*. Van den 13den Julij tot den 5den Julij: aangestoken huizen 44; van den 5den tot den 13den Julij: 80. Van den 13den Junij tot den 5den Julij: dooden 172; zieken 340. — In het hospitaal van *Dudrecht*: van den 13den Junij tot den 5den Julij: dooden 505; zieken 386; verdachte zieken 1574. Van den 13den Junij tot den 5den Julij: genezen 21; gestorven doctoren 7; lazaret-bedienden 7. — *Phloeschti*. Van den 9den Junij tot den 5den Julij: overleden 119; zieken 77; verdachten 233; aangestoken huizen 78. — *Buseu*. De gansche bevolking bedraagt 2912, en van den 2den Junij tot den 1sten Julij zijn er overleden 224; zieken 247; verdachten 256; genezen 3. — *Fokschan*. Gestorven te zamen 2300. — *Braila*. Van 250 huizen zijn er tot dus verre (in eene maand) slechts zeven vrij van besmetting gebleven. — *Slobosia*. In twee hospitalen: zieken 345. Van den 19den Mei tot den 13den Julij gestorven 291; doctoren 12; bedienden 24. *Ursitschetsch*. Gestorven 61; ziek 43. De ingezetenen zijn gevlugt en slechts de kommandant en de spranikke zijn in de stad gebleven. — *Galatz*. Van den 29sten Mei tot den 26sten Junij gestorven 58; zieken 23. — Te *Pitetschi* openbaarde zich de ziekte den 2den Julij. In het district *Ivoful* heerscht de plaag in 67 dorpen; en in andere gedeelten van het vorstendom in 83 dorpen, te zamen 150 dorpen.

BERLYN, den 14den Augustus.

Volgens de jongste tijdingen van de Russische armee, was het hoofdkwartier derzelve den 26sten Junij te Aidos. Nadat de Turksche korps, die zich voordeden, geslagen en op de vlugt gedreven waren, had zij, behalve de stad Aidos, ook de gewichtige plaatsen Mesambri, Achjoliou en Burgas bemagtigd, en trok thans over de vruchtbare en bevolkte vlakten aan gene zijde van den Balkan voorwaarts. De overrompelde Turken hadden geen tijd om de proviand te ontfangen, en de vreedzame bewoners derzelve, grootendeels christenen, zeilen onder bescherming van een verlicht veldheer hun landelijke arbeid rustig voort.

— Volgens berigten uit Petersburg, had de groot vizier tot den 26sten Julij niets tegen den generaal *Krassowski* ondernomen. Eene reserve van 35,000 man was in aantogt om dezen generaal te versterken, en was den

26sten reeds te Barbadagh, derhalve nog slechts 5 dagmarschen van Schutla verwijderd.

MUNCHEN, den 9den Augustus.

— De koning van Portugal, die de heer van *Barbacosa* stelde bij de keizer, den Keizer *Pedro* bekomen heeft, om de jonge koningin, *dona Maria*, te gelijkt met hare Majestät de Keizerin naar Brazilië te begeleiden. Om dit bevel ten uitvoer te brengen, heeft zich de markies dadelijk naar Londen begeven. Het huwelijk van *dona Maria* met den *Miguel* van Portugal zal dus voortaan geen voortgang hebben.

LONDEN, den 17den Augustus.

— Laatstleden Zaterdag zijn door een koningabode, over Weenen, het bureau van buitenlandsche zaken, de pöschel aangebragt van den heer *M. Gordon*, Britsch ambassadeur te Konstantinopel.

Zoo als het schijnt is men hier niet voldaan over de weinige handtbaarheid, welke de Porte tot hiertoe bekost; en de *Times* geeft daaromtrent met eenige bitterheid te kennen, dat indien de Turken noch met Rusland handelen, noch Rusland meer tegenstand bieden willen, zij maar moeten geslagen worden gelijk zij schijnen te verlangen; en dat even zoo, indien zij niet naar eenige schikking betreffende Griekenland luisteren willen, de Grieken maar moeten zien te krijgen wat zij kunnen. Maar indien, voegt er dat blad bij, de Porte, de onmagt haren wapenen erkennende, zich overgaf aan de bescherming van Frankrijk en Engeland, dan zouden die twee vriendschappelijk verbonden mogendheden der Porte gewis betere voorwaarden, en aan gene zijde van den Balkan; en naar den kant van den Peloponnesus bezorgen, dan de Porte in staat is voor haar zelve te berechten.

Op de klacht van kooplieden te Londen, Liverpool en Bristol, door *Mr. Huskisson* aan lord *Aberdeen* ingediend, over het te Konstantinopel aanhouden van uit Odessa komende Britsche en met Britsch eigendom beladen schepen, aan welke de Porte firmans weigert om naar de Middellandsche Zee door te zeilen, is officieel geantwoord, dat aan *Z. M.* ambassadeur te Konstantinopel instructien zouden worden gezonden om bij de Porte het verlangen der kooplieden, tot het bekomen van vrije doorvaart uit de Zwaarte naar de Middellandsche Zee, op de best mogelijke wijze te ondersteunen.

PARYS, den 17den Augustus.

— De liberale partij heeft voorgesteld dat het nieuwe ministerie van Forten dunn zal zijn. Wat is dit ministerie, zegt de *Constitutionnel*, anders dan eene verzameling van kwade namen? Het is een spook tuschen twee afgronden geplaatst. Wat weg het insla, welk stelsel het volge, onvermijdelijk is deszelfs val. Het kan niet constitutionneel zijn, en kan niet willekeurig worden. De constitutionnele inrigting kan men niet ongestraft miskennen. Als de ministers in de kamers gehoor zullen vinden, moeten zij, zoo niet uit de meerderheid derzelve voortvloeijen, ten minste in haren geest zamengesteld zijn. Nu zullen de nieuwe ministers zonder deze noodzakelijke voorwaarde van bestaan optreden. Zij komen niet alleen met gevoelens, welke met die der meerderheid in de kamer der afgevaardigden strijden; maar men ontveinst zelfs niet, dat zij zullen hebben te vernietigen wat zij tot stand bragt; wat zeggen wij? Zij komen misschien om haar als oproerig en revolutionair te kastijden. Hoe zouden die ministers dan eenigen steun in die kamer kunnen vinden? Hunne tolken durven er zelfs de mogelijkheid niet van aannemen. De nieuwe minister *de la Bourdonnaye* telt geen twintig stemmen in de kamer, die hem aanhangen, en zijn ambtgendot *de Bourmont* misschien niet een. Het ministerie van *Villele* is door de groote meerderheid dezer kamer als een jammerlijk ministerie ten toon gesteld, hoe zou zij dan mannen ondersteunen kunnen, die *de Villele* zelfs heethoofden noemde.

— Wijders is het nog niet genoeg de meerderheid voor zich te hebben; onder de tegenwoordige staatsinrigting, moet een ministerie ook krachtig genoeg bezitten om de vrijheid der drukpers, welke het charter erkent, en de wetten buiten het bereik der willekeur gesteld hebben, doot te steun. Tot die kracht is noodig, dat tegen de leden van het ministerie geene gegronde bezwaren kunnen ingebragt worden; hunne namen moeten in achtung staan, en vooral geene ongelukkige herinneringen verwekken. Nu zal ieder, die opregt spreekt, wel toestemmen, dat het ministerie van *la Bourdonnaye* de proef der vrije drukpers volstrekt niet zal kunnen doorstaan, daar het, om hetzelfde te verpletten, alleen noodig zal zijn, om hetzelfde den regimatigsten van alle oorlogen, dien der daadzaken, aan te doen. Zal de heer *de Polignac* kunnen loochenen, dat hij steeds de verklaarde vijand van onze tegenwoordige instellingen was, en de heer *de la Bourdonnaye*, dat hij de natie in klassen heeft willen afscheiden?

— Zoo het nieuwe ministerie deswege niet met het charter kan voortduren, bestaat er ook nog een geheel zedelijke hinderpaal, uit hoofde van welke hetzelve nimmer het vertrouwen der ingezetenen zal winnen. Niemand twijfelt er aan of het tegenwoordige ministerie is een gewrocht van Engeland. En wat kan men hatelijker bij ons nuidenken dan lieden van den vreemdeling. Hierin zijn het alle partijen eens. Zelfs de onverbeterlijkste voorstander der alleenheersching, wil de nationale waardigheid behouden. De onafhankelijkheid bemint iedereen, zonder onderscheid. En mogen in Frankrijk lieden zijn, die haatsarrig het oude en niets dan het oude voorstaan; men zal er niemand vinden, die niet verantwoordelijk

wordt bij de gedachte, dat men van den vreemdeling zou afhangen. En ziedaar de onuitwisselbare smet, die de nieuwe ministers aantleeft. Hoe zouden zij in Frankrijk kracht kunnen verzamelen, zij die alleen den hertog van Wellington en pater Rothaan tot peet hebben gehad.

Tusschen het charter en de willekeur is geen middelweg. Zal het ministerie van Polignac, daar het zich niet grondwettig kan staande houden, tot het bestuur door koninklijke ordonnantien de loeflugt nemen? Zal het, verstoken van de hoop om in de kamers eenige ouderafzetting te vinden, beproeven om zonder kamers het land te regeren? Zal het, te zwak om de vrije drukpers te verdragen, daaraan roekeloos de hand slaan? Zal het, buiten staat om vertrouwen te winnen, in stilzwijgen en schrikverwekken zijn heil zoeken? Door dit alles zou het zich regelrecht in den afgrond storten. Geen kamers, geen geld; en derhalve de dood. Men zou toonen Frankrijk slecht te kennen, indien men meende, dat de ingezetenen op ordonnantie belastingen zouden betalen. Men heeft wel de gendarmerie en de dwangbevelen ter zijner beschikking, maar eindelijk zou men toch bij de regbanken moeten komen, en deze zouden de eer de wetten zeker handhaven.

De *Quotidienne*, het voorname dagblad der congregatie, ziet hierin geen bezwaar, en zegt, dat de ministers er maar doorheen moeten slaan.

Men verzekert, dat niemand van de vorige ministers dan de heer Portalis van de verandering van ministerie vooraf heeft kennis gegeven. Hij schijnt den heer Bourdeau overgehaald te hebben, om de benoeming van den heer de Polignac te teekenen. De heer de Portalis is, gelijk men weet, eerste president van het hof van cassatie geworden, en de heer Bourdeau eerste president van het koninklijke gerechtshof van Limoges.

Men heeft den heer de Belleyme niet kunnen overhalen om onder het tegenwoordige ministerie als prefect van politie te blijven dienen, en zal hem dus zijn ontslag moeten verleen. Er zijn ook weder twee staatsraden, die hunnen post nedergelegd hebben.

De dagbladen en brieven, welke men uit de departementen ontvangt, laten zich mede ten sterkste uit tegen het nieuwe ministerie.

Tot dus verre zijn nog slechts vier der nieuwe ministers in dienst; de overigen zijn op reis en men weet nog niet of zij den hun opgedragen post hebben aangenomen. Tot de laatsten behoort de admiraal de Rigny, die tot minister van marine is benoemd en voor den eerigen wordt gehouden, die zijne verheffing waardig is.

Brieven uit Madrid van den 3den dezer melden het volgende: « De behoefte aan geld voor de huwelijks-kosten van den Koning was zoo groot, dat de minister van financiën aan eenige kooplieden de pacht van eenige inkomenen der kroon heeft aangeboden, indien zij de vereischte millioenen reals bezorgen. Men twijfelt echter of men meer dan 3 of 4 millioenen zal bekomen, en zoo de verkoop der renten op de beurs te Parijs niet meer voortgaat, zal men tot eene gedwongen leening moeten komen.

Van den 14den Augustus.
Bij koninklijke ordonnantie van gisteren, is de heer Marzin tot prefect van politie benoemd, in plaats van den heer de Belleyme. De laatste, vroeger procureur des Konings bij de regtbank van eersten aanleg der Seine, is tot president dier regtbank benoemd.

De heer de Bourdonnaye, minister van binnenlandsche zaken, heeft, bij eenen brief, aan de prefecten van zijne benoeming kennis gegeven. Het koninkrijk wil, zegt hij, zijne rechten. Al wie zich opregt aan de regering aansluit en haar in de slipste naleving van het constitutionele charter bijstaat, kan op hare ondersteuning rekenen.

LUIK, den 15den Augustus.
Hare Majesteit de Keizerin van Brazilië, reizende onder den naam van hertogin van Santa Cruz, is gisteren avond te negen ure, verzeld van haren broeder, binnen deze stad aangekomen. Haar gevolg bestaat uit 40 personen. Zij heeft Luik dezen voormiddag om elf uur verlaten en den weg naar Leuven genomen.

De hofmaarschalk graaf van Liederkerk, heeft de Keizerin, namens Z. M. den Koning der Nederlanden, gecompimenteerd.

Mengelwerk.

STAATKUNDE EN ZEDEKUNDE.

Deze belangrijke voorwerpen, geëerde lezers! van 's menschen nadenkenden geest, hebben wij U in een nummer voorgesteld, niet zoo als zij behooren te zijn, maar zoo als zij dikwijls geworden zijn, en nog worden door het misbruik van het schrander vernuft, het edelste geschenk dat ooit aan schepselen kan worden medegedeeld. In dit blad zullen wij U de staatkunde en zedekunde doen beschouwen uit het oogpunt, dat naar ons inzien, het ware is, en tevens de zoo natuurlijke als noodzakelijke verëeniging tusschen beiden zal aanwijzen.

De vroegste staat van het menschedom vertoont ons hetzelfde als bij hoopen op den aardbodem rondzwervende, zonder wetten, zonder orde, zonder beschaaftheid, zonder vaste woonplaatsen en bezittingen, zonder gemeenschappelijke belangen, overgelaten aan eigen bijzondere krachten, en blootgesteld aan den moedwil van elken sterkeren. Deze natuurstaat, hoe hoog sommigen ook geroemd, als die der onschuld en eenvoudigheid, was echter geenszins de bestemming van het redelijk en knustvermogen wezen hier beneden. Dezelve kon ook onmogelijk in stand blijven, voornamelijk bij het aanmerkelijk vermeerderen van het getal der aardbewoners. Men gevoelde daarom al ras de noodzakelijkheid van eene nauwere verëeniging aan den éenen, en van eene meerdere afscheiding en bepaling aan den anderen kant. De op zich zelve staande en levende familiën voegden zich bij andere; vestigden zich op den grond, dien zij bewoonden; vormden eene soort van geregelde maatschappij; en op die wijze ontstonden eindelijk de onderscheiden volken. Het oogmerk van het oprigten dezer volkamaatschappijen, was ongetwijfeld de bevordering van meerdere veiligheid, rust en welvaren, en wel ten opzichte van alle leden, die zich dus als tot één lichaam verëenigd hadden.

En de nieuwe wetenschap, uit deze verandering in den staat van het menschedom geboren en noodzakelijk geworden, de staatkunde namelijk, kan of behoort geen ander oogmerk te hebben, dan dat, waartoe de volken, als volken, hun aanwezig verkregen hebben. Het gemeen en we-

zenlijk belang wel te bepalen, de geschiktste middelen ter bevordering van hetzelfde uit te denken, dezelve op eene geregelde wijze in werking te brengen, en alzoo al de vermogens van den staat tot het regte einde te leiden, of daarmede, zoo veel mogelijk is, te verbiiden, maken de geheimen der staatkunde uit. Zij is in het groot hetzelfde als goede huis-houdkunde in 't klein, alleen is hare beoefening des te moeilijker, als het veld, dat zij heeft over te zien, uitgestrekter is, en de voorwerpen in aard meer onderscheiden, en in getal grooter zijn. Doch gelijk de huis-houdkunde niet deugt, en de zaken in de war laat loopen, wanneer zij slechts een gedeelte van het belang des huisgezins behartigt, en het overig gedeelte verwaarloost, zoo ook is het eene valsche, eene bedriegelijke staatkunde, wanneer zij door eenzijdige inzichten geleid, alleen zorgt voor het belang en de voorregten van bijzondere personen of partijen ten koste van het geheel. Iedere onderdrukking, (het noodwendig gevolg van bijzondere bevoorregtingen) brengt eene daaraan geëvenredigde verzwakking mede, verbroekt het evenwigt in het ligchaam van den Staat, en belemmert dus deszelfs regelmatige werking, die alleen de algemeene welvaart kan bevorderen. Het stelsel van willekeurige overheersching is dan even vreemd van gezonde staatkunde, als van het eerste en eigenlijke oogmerk der burgerlijke maatschappijen.

Schoon zekerlijk de staatkunde de bijzondere gesteldheid en betrekkingen van het Volk, welks belangen zij wil berekenen, in aanmerking moet nemen, en naar dezelve hare ontwerpen wijzigen, houdt zij nogtans het groote doel der burgerlijke instellingen, gemeenschappelijk genot, namelijk van veiligheid, regten, en van geluk, bestendig in het oog, pogende hetzelfde gedurig te naderen, en de hinderpalen, die in den weg staan, op te ruimen. Het is alleen hares ondanks, en door de omstandigheden gedrongen, dat zij hier en daar eenige afwijkingen moet toelaten, wel verre, dat zij gaarne ten voordeele van zulke afwijkingen zou willen redeneren, en gretig iedere gelegenheid, daartoe aanleidend, aangrijpen. Door zulke eenvoudige, natuurlijke en waardige beginselen gedreven, kan zij des te opregter te werk gaan. In hare ontwerpen zijn niet ingeweven die knistgrepen, die listen, die geveinsde en gedwongen houdingen, welke men zoo gaarne wil verschoonen, en als geoorloofd, zelfs als noodzakelijk beschouwen in de behandeling van Staatsbelangen, doch die even strijdig zijn tegen het karakter van eerlijkheid, als tegen de geheele leer der Zedekunde. Dit snoed gebroeders behoort tot de staatkunde van het despotismus, van de partij-zucht, en het eigenbelang, maar die, welke in oprechtheid naar het ware en algemeene doel streeft, veracht het zelve als afschuwelijke gedragten, die over het heil des lands een kwaadaardig vergif uitwerpen. Deze kan gemakkelijk voor de vuist handelen, omdat zij het hespieden van hare wezenlijke gezindheden niet behoeft te vreezen. Zij belooft de duistertere kanten van het bedrog en de valsheid niet te doorkruisen, om hare oogmerken te vervolgen, maar kan gerust den gebaanden weg bewandelen, dien de eerlijke man nimmer verlaat.

« Ja, (zeggen misschien sommigen onzer lezers) dit is een schoon ideaal, maar hoe zal het gaan met de praktijk onder de volken, zoo als die tegenwoordig nog gesteld zijn? Indien men algemeen zulk eene verhevene staatkunde wilde volgen, zou men haar met het hoogste recht kunnen aanraden. Maar zal zij door hare oprechtheid niet te veel de veiligheid en de belangen van het land in de waagschaal stellen, zoo lang het volk zelve, dat door haar bestuurd wordt, in zijnen boezem nog eene menigte snoodaards voedt, en zoo lang inzonderheid de volken, tot welken het in betrekking staat, zich bedienen van het onde knustwerk der misleiding? Is men zoo lang ook niet genoodzaakt tegen liet te stellen, om den bedrieger te vangen met zijne eigene strikken? — Doch wij vragen op onze beurt: of men dan met de invoering van het goede juist moet wachten, tot dat het kwade geheel zijne kracht verloren hebbe? en of men wel immer, met grond, op dat gewenschte tijdstip kan hopen, wel immer eenige verbetering in den staat der wereld verwachten, zoo lang de volken of derzelve bestuurders elkanderen in het gewoon kwaad navolgen? Zou dan niet ieder individu, de koopman b. v. dezelfde reden hebben om van zijne eerlijke beginselen af te gaan, swaanneer hij zich omringd zag door bedriegers, die wel eens door hunnen slinkschen handel groote voordeelen behalen? — Neen, medeburgers! gelijk de eerlijke man over het geheel en op den duur het best kan staande blijven, zoo gelooven wij ook, dat, wanneer een volk naar de regelen eener onvervalschte staatkunde wierd bestuurd, zijne welvaart op de veiligste gronden zou gevestigd zijn, en een benijdenswaardig voorbeeld gegeven aan de geheele staatkundige wereld. Ook behoeft daarom de voorzichtigheid niet uitgesloten te worden. De betse staatkunde zal deze leidsvrouw bestendig op het spoor volgen. Niettegenstaande haar opregten aard, heeft zij ook hare geheimen; wettende personen en omstandigheden nauwkeurig te onderscheiden. Maar het zijn geene andere geheimen, dan die het gemeene welzijn haar opleggen, en die bij gevolg het geweten niet kunnen bezwaren. Ieder mensch heeft dus zijne geheimen, zonder daarom op te houden, een cordaat en eerlijk man te zijn.

In de natuur der staatkunde, welke te regt dien naam verdient, ligt derhalve niets opgesloten, hetwelk hare werkingen met die van de zedekunde kan hinderen. Ingeendeel heeft de eene de andere volstrekt noodig tot haar bestaan en het voortzetten van hare werkzaamheden. Bevordering van verlichting en beschaafdheid is de hoofdbepaling der zedekunde; zij gaat met nadruk de vooroordeelen en het bedrog te keer. Te dien einde ontdekt zij den urensch aan hem zelve, leert hem zijne waarde kennen; wijst hem zijne regten en pligten aan; regelt zijne driften, ontvouwt de herten tot edele bedrijven; zuivert dezelve van lage beginselen; beklemt alle soorten van deugden, die, zoo wel naar buiten als naar binnen, rust en genoegen stichten, in de kracht van het geweten, in de eischen der natuur, in het bijzonder en algemeen belang. — In 't kort, leert den mensch denken, gevoelen en handelen overeenkomstig alle zijne betrekkingen en de voorschriften der hoogste wijsheid. En wat is dit anders, dan hem te vormen tot een achtbaarsten en nuttigsten burger? Verbeeldt u slechts de verwoestende gevolgen in den staat van ieder mensch en in dien van elke huishouding, veroorzaakt wordende door alle die ondeugden, welke tegen de eerlijkheid, de goede trouw, de naastigheid, de spaarzaamheid, de eensgezindheid, en de goedwilligheid overstaan; en gij zult U ligt kunnen verbeelden, welke droevige

Verwarringen en ellenden, diezelfde ondeden moeten uitstorten over het groote huizezin der burgerlijke maatschappij. Hoe groot is het verschil niet, of de wil der leden uit zich zelve tot het goede medewerke, dan of hij onophoudelijk daartoe door sterke middelen moet gedwongen worden? of het wezen der boosheid ophoude te bestaan, dan of het leve, schoon eenigermate onder het bedwang der straffende wetten? of er geen toelag zij om kwaad te doen, dan of men gedurig, als met arends-ogen, moet waken tegen de overrompelingen van verderfelijke aanslagen. Het eerste is het werk der verlichting en beschaafdheid, en het ander dat der Staatkunde voor zoo ver men dezelve van de zedekunde wil onderscheiden. Maar hoe dikwijls slaat de sterke, of de straffende hand, die gebruikt wordt om de kwaadwilligheid te beteugelen, mis! Hoe vele onbetamelijkheden, die niet uitgedrukt zijn in het burgerlijk wetboek, en die nogtans, bij elkanderen gevoegd, zwaar wegen in de schaal van het algemeen onheil, moet zij geheel aan het beloop overlaten, gelijk alle verborgen driften en bedoelingen. Zij moge dan krachtig genoeg zijn, om eene zekere openbare orde te handhaven, nimmer zal zij het onderling vertrouwen en de welwillendheid kunnen voortbrengen, ten zij de beginselen der zedekunde haar onderteunen. Deze snoeit niet alleen de onbegrijpelijkste ranken van het bedervend onkruid af, maar rukt de geheele plant met wortel en tak uit den grond, en strooit met volle handen het goede zaad in de plaats, waaruit niet dan heilrijke vruchten kunnen voortkomen. Men spreekt dikwijls van lieden, die het Vaderland een kwaad of een goed hart toedragen; maar onder de eersten moeten alle zedelozen, die tevens gewetenlozen zijn, geteld worden, want de volddoening van eigen ongeregelde begeerten zal altoos hooger bij hun drijven, dan de verplichting aan het vaderland; en tot de anderen behooren allen, die door zuiver gevoelens van zedelijkheid beziel, dezelve stellen tot een richtmaat van hun bijzonder en openbaar gedrag. Die niet schroomt zich zelve door ondeden te bederven, zal ook niet schroomen in ge- dienstige omstandigheden daaraan het heil des lands op te offeren. Maar die als mensch zich zelve bestuurt met de nauwgezetheid, die de rege- len der zedekunde opleggen, zal het met den burgerstaat wel meenen. Hij moge van zijne medeburgers in begrippen verschillen, hij moge dwalen, althans toch handelt hij ter goeder trouw. En de dwaling is op verre na zoo hardnekkig niet, als kwaadzoekende boosheid, en zal daarom ook ge- makkelijker hersteld kunnen worden.

Wij vliegen ons, geachte landgenooten! dat deze algemeene schets u heeft kunnen versterken in de overtuiging van den grooten invloed der zedekunde op het volksgeluk, en van derzelve verband met de staatkunde.

JUFWOUWEN-KOSTSCHOLEN.

Aan de Redactie!

Mogea wij ons heroemen, dat in Nederland het onderwijs in het al- gemeen zeer ver gevorderd is, wij meenen dat nog een tak van hetzel- ve zeer achterlijk is gebleven, namelijk het onderwijs van meisjes van den fatsoenlijken burgerstand.

De zoogenaamde *Instituts pour de jeunes Dames* zijn geenszins hetgeen dezelve wezen moesten en wezen konden; en waarom? natuurlijk om- dat de institutrices van dezelve, of, gelijk wij in vroeger dagen zeiden, de *mamsels* over 't algemeen niet zijn, wat zij wezen moeten. De tegenwoordige mamsels zijn, voor een groot gedeelte, of voortvloeien van den fatsoenlijken burgerstand, welke opleiding niet voor het geven van school-onderwijs gewoost is, doch welke, in minder voordeelige omstan- digheden geraakt, de goede opvoeding, als een sieraad van hare ouders ontvangen, thans tot onderhoud van zich zelve en tot nut der jeugd aanwenden; of vrouwen van veel minder afkomst, welke als onder-mamsel (secondante) jaren lang in eene jufvrouwen-kostschool van vroegeren tijd gefungeerd hebbende, thans, na het afleggen van het geveerde examen, aan het hoofd eener school geplaatst zijn. Deze laatste soort is dikwijls zeer ongeschikt voor het vormen der fatsoenlijke juffer, omdat, niet al de kundigheden van dezelve, haar dikwijls die beschaafde vormen ontbreken; welke men thans in eene schoolbouderes vereischt. Van hare scholen is niet veel te verwachten. Maar ook die, welke door de eerst- genoemde vrouwen bestuurd worden, betekenen dikwijls niet veel meer. Sommige dezer dames, gedreven door een vooroordeel tegen haren eigen stand, verbeelden zich, dat zij thans veel minder zijn, dan toen zij de welgestelde vrouw van den burgemeester of predikant N. N. waren, en willen nu door overdrevene deftigheid, door pracht en overdaad in de huishouding zich boven hare ambtgenooten verheffen. Niet alleen dat deze vrouwen daardoor hare eigene belangen verwaarlozen, zij geven daardoor ook verkeerde indrukken aan de haar toevertrouwde jeugd. Niet daarom zendt men zijne kinderen naar de kostscholen om over- daad, rijkelijkheid, verkwisting en gemaktheid leeren, maar opdat zij er goede huishoudsters worden en die aanminnige beschaafdheid en natuurlijkheid zouden verwerven, welke de Nederlandsche jonkvrouw steeds kenmerkte en zelfs buiten 's lands deed hoogachten.

Er zou meer geluk, meer eensgezindheid in de huwelijken onzer tijd- genooten zijn, indien aan de vorming onzer meisjes algemeen wat meer zorg besteed wierd. — Op eene andere wijze moesten mamsels gekweekt, op eene andere nagegaan en bestuurd worden.

Dit willen wij nog eenigzins nader ontwikkelen:

In vroegere dagen waren vele opvoedsters onzer meisjes vreemdelingen, inzonderheid Zwitsersche; doch te regt heeft ons gouvernement begrepen, dat het beter ware, dat onze meisjes door Nederlandsche vrouwen wjer- den onderwezen. Van gouvernementswege zijn daarom eenige fatsoenlij- ke minvermogene jonge dochters hier en daar op andere scholen be- steed geworden, ten einde zich daar te oefenen tot onderwijzeressen. (Op een dezer scholen, wij stonden er verbaast over, vroeg men dezer dagen nog eene secondante, bij voorkeur eene Zwitsersche! om niet van andere dwaze dingen te spreken, welke in deze advertentie gevorderd werden, en van den trotschen schoolmeesterachtigen loon, in dezelve doorstralende.) Doch dit kan nog weinig helpen; zoo deze scholen zelve niet goed zijn, wat kunnen wij van de leerlingen verwachten? Neen, eene goede school voor school-onderwijzeressen, onder het opzigt van een bekwaamen man met zijne vrouw, kon, naar mijn inzien, alleen het bestaand gebrek verhelpen. Hier kon men vooral de aanstaande onderwijzeressen de meisjes-pedagogiek leeren, niet alleen zaken, maar

ook de wijze om dezelve mede te deelen, en de geheele economie eener schoolinrichting van jonge dames. De keuze tot zulk een paar menschen zou moeijelijk en gewigtig, maar — goed geschied zijnde — nuttig, al- terbelangrijkst zijn. Dan kreeg men goede leermeesteressen, die zoo wel huiselijke kundigheden en deugden, als talen en wetenschappen konden onderwijzen, door onderrigt en voorbeeld.

Maar eene goed gevormde onderwijzeres kon, de school verlatende, veranderen, en de geleerde beginselen verwaarlozen. — Hier kan een schoolopziener weinig doen; deze toch kan zich wel met talen en we- tenschappen bezig houden, maar hoe zal hij, hetgeen voornamelijk op eene kostschool vereischt wordt, kunnen en willen beoordeelen, bij voor- beeld, of de leerlingen de kennis van het huishouden leerer? of alles net en geregeld toegaat enz. Hiertoe ware het wenschelijk, dat in elke stad eene vaste commissie van aanzienlijke en bekwaame dames (direction) ge- steld ware. In deze kon de institutrice (niet, zoo als men zich thans dwazelijk tituleert, directrice) nuttige raadgeefsters, vriendinnen en be- gunstigers; maar, waar dit noodig was, ook menschen vinden, welke haar op hare gebreken konden oplettend maken, en, zoo dit niet hielp, bestraffen.

Onzes bedunkens, is zelfs de huishouding, welke bij elk ander per- soon vrij is, bij eene dames-kostschool, als werkelijk een pfeelste van het onderwijs uitmakende, aan onderzoek en toezicht onderhevig. In- derdaad, het is te wenschen, dat ons steeds zorgend en werkzaam gou- vernement, ook deze zoo belangrijke zaak zal ter harte nemen, en dat op die wijze zoo wel stordige achteloosheid, als winderige praal van on- ze meisjes-kostscholen zal verwijderd worden. — Zoo zal men velen tot ware Nederlandsche vrouwen en moeders verheffen, welke thans soms intrigante oppervlakkige coquettes of achtelooze savantes worden.

H.

OVER HET EXAMEN, HETWELK THANS GEVORDERD WORDT, OM DEN RANG VAN KAPITEIN TE BEKOMEN.

C'est un grand avantage, que d'avoir l'es- prit cultivé par les sciences. Cela seul ne dé- cide pas, il est vrai, du sort de la guerre, sans quoi tous les capitaines voudraient être des savans. Mais la science donne du relief même au genie: elle sert à rectifier le juge- ment, dont un militaire a toujours besoin. Ce n'est donc que par une erreur grossière, qu'on peut dédaigner son secours.

Het doel van dezen maatregel is zeer goed. Niemand moet, ook in het militaire vak, eenen rang bekleeden, dien hij niet met bekwaamheid staande houden kan, vooral in de hogere graden, al had hij ook veer- tigtjarige dienst. Is het lot des vaderlands niet dikwijls in handen van eenen generaal? en is het niet ongerijmd, dat deze zulks alleen gewor- den is, omdat hij lange dienstjaren telt, terwijl mannen, die er be- kwaam toe zijn, alleen achter moeten staan, omdat zij zoo lang niet hebben gediend? En zoo is het tragswijze hetzelfde van den generaal af tot de korporaal toe. Stellen de troepen niet oneindig meer vertrou- wen in eenen jongen chef, die zijn vak grondig verstaat, dan in een' ond gedienden, die door een ander moet laten kommanderen.

Wat onze stand niet in achtiging winnen, zoo kunde met dapperheid ge- paard gaat? Ik geloof toch niet, dat een man van moed en eer eer lafaard en eerlooze zal worden, door zich met ijver op de wetenschap- pelijke beoefening van hun vak toe te leggen. Dit zal eerder geschieden door een lui en liederlijk gedrag, en door zijn leven in koffijhuizen te slijten.

Hij, die met theoretische kundigheden toegerust, in het veld treedt, zal spoediger in de praktijk worden ingewijd, en met meerder vertrou- wen handelen, dan hij, die er niets van weet: en waar werd ooit de groote valdheer gevonden, die niet in zijne krijgsbedrijven door grond- dige bespiegelende kennis geleid werd? CESAR, MAURITS, MARLBOROUGH, FREDERIK de groote en NAPOLEON, zouden de wereld van hunne wapen- feiten niet zoodanig hebben doen gewagen, indien zij hunne kunst niet in haren geheelen omvang hadden gekend.

Bekwaamheden boven diensjaren te stellen, ziedaar het eenige middel, om de eerezucht der officieren op te wekken, en hen aan te moedigen, om zich ijverig op hun vak toe te leggen. Gaat het anders, dan denken de meesten:

«Ik word toch kapitein, op mijne beurt: en of ik knap ben, of niet, geen oogenblik later of vroeger.» En, zoo ziet men dan wel eens kapi- teins en majoors, wier grootste bekwaamheid bestaat in veel te schreeu- wen, waarmede zij te vergeefs hunne onkunde trachten te verbergen.

Om brave oude krijgslieden, die niet bekwaam genoeg zijn voor offi- cier of hoofd-officier, zonder belooning te laten, dit zonde voorzeker schande zijn: dan dit moet geschieden door eerekruiden, wapenen, ver- hogging van traktement, een goed pensioen: door van staatswege voor de opvoeding hunner kinderen te zorgen enz., maar nooit of te nimmer, door hen in betrekkingen te plaatsen, die zij niet in staat zijn te ver- vullen. Hun eigen geluk en dat van anderen wordt daardoor in de wangschaaf gesteld. Het antienniteits-stelsel is door de ondervinding ver- oordeeld geworden.

NAPOLEON heeft de tegen hem verbondene mogendheden genoodzaakt, om het te laten varen, indien zij met eenig goed gevolg tegen hem te werk wilden gaan.

Is het dus voortreffelijk, dat het gouvernement van jonge officieren vordert, dat zij zich geheel voor hun vak bekwaam zullen maken, het zij mij echter, aan den anderen kant, geoorloofd, hier eenige weinige bedenkingen omtrent dezen maatregel te laten volgen, die mijne zucht voor de dienst mij alleen heeft ingegeven.

Men trekke dan vooreerst de examens, vooral in den begiane, niet te ver. Waar men te veel wil erlangen, krijgt men niets.

Als bevelhebber van een gecombineerd corps, dient men wel eenige kennis van alle te hebben, maar zonder in alle kleine bijzonderheden van alle te treden.

Men verge niet te veel meekunsten algebra; *car les racines égales ou imaginaires, les séries récurrentes et les fonctions rationnelles ont tué plus d'officiers de génie, qu'il n'en a péri pendant les guerres de la*

Produkten, zegt LARAUME, en zoo zoude het naar evenredigheid bij de infanterie en kavallerie ook gaan.

Voorts is het zeer goed, dat men de 1ste luitenanten een programma van hetgeen zij voor het examen weten moeten, gegeven heeft: maar men vindt daarin punten die bij het examen, om officier te worden, te huis hooren, b. v. het maken van patronen, de eigenschappen van vuursteenen, van zadels en stangen. Dat deze in een en hetzelfde examen gewoerd worden met de oplossing van groote strategische en tactische vraagstukken, klinkt vreemd. Het schijnt wel eene vergissing te zijn.

Ook dient men, onzes oordeels, bij het afnemen van het examen of bij zijn corps dan belanghebbenden een regiment, bataljon of eskadron te laten kommanderen, patrouilles maken enz. om te zien, welken aanleg hij heeft tot practische werkzaamheden. Dit toch dient ook wel in aanmerking te worden genomen. Want aan menschen, die hun hoofd vol geleerdheid hebben, doch niets op het terrein uitvoeren kunnen, heeft men bij de regimenten weinig. Deze plaatsen men ergens anders.

Sindelijk, om te studeren heeft men tijd en gelegenheid noodig. De officieren moeten alle dagen naar die parades, waar men niets ter wereld uitvoert of leert, dan om van daar naar het koffijhuis te gaan, omdat de tijd tusschen dit en wat anders te kort is om eerst nader naar huis terug te keeren. De officieren der Kavallerie (die van de infanterie hebben ook hare bezigheden, maar met deze ben ik minder bekend) vooral die der week, moeten volgens de bepalingen op de inwendige dienst, en bijna den geheelen dag in de kazerne omzwerven. Niets kan buiten hen geschieden. De onder-officieren zijn aldaar eenen nul in het cijfer. Men heeft alzoo maar eene week van de twee om zich op de hoogere wetenschappen toe te leggen. Ware het, met het stelsel, dat men nu heeft aangenomen, en dit men, in tegenoverstelling van de vorige sleur, het wetenschappelijke zoude kunnen noemen, niet meer overeenkomstig, indien de inwendige dienst iets meer aan de onder-officieren wierd overgelaten, en de officieren de week per eskadron deden? dit zoude vooral gemakkelijk kunnen plaats hebben, zoo men de kompanien tot eskadrons formeerde. Goede onder-officieren zullen ook wel in staat zijn, om behoorlijk te doen poetsen, en andere diergelijke zaken verrigten.

Mogten mijne kamaraden tot de studien worden aangemoedigd, uit besef van het onafkeerlijke der zaak, en van plicht: het vaderland toch kan het van hen eischen: zij kunnen zich verzekerd houden, dat men hun van hooger hand zoo veel mogelijk te gemoet komen zal, door hun het examen zoo gemakkelijk mogelijk te maken, en er hun den noodigen tijd voor te geven.

Een eerste luitenant der kavallerie.

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN.

Den 16den Augustus 1581 kwam de hertog van ANJOU met een leger van 54,000 man in de Nederlanden.

Den 16den dito 1581 werd PHILIPPUS, Koning van Spanje, als Koning van Portugal gehuldigd.

Den 16den dito 1715 overleed JACOB BERNOULLE, wiskundige.

Den 17den dito 1536 werd de leer der reformatie te Genève aangenomen.

Den 17den dito 1672 breken de bisschoppen van Munster en Keulen het beleg van Groningen.

Den 17den dito 1786 stierf FREDERIK de groote, Koning van Pruisen.

Den 18den dito 1584 werd MAURITS VAN NASSAU tot hoofd des raads van staat aangesteld.

Den 18den dito 1602 overleed de geleerde FRANCISCUS JUNIUS.

Den 18den dito 1618 werd het plakkaat tot het afdanken der waartgelden uitgevaardigd.

ARNHEM, den 18den Augustus.

Het water is hoog in den Hijn aan de Paal:

Den 17 Aug. 2 El 4 Palm 5 Duim; gewassen 15 D., gevallen 0 D

Den 18 dito 2 El 4 Palm 5 Duim; gewassen 5 D., gevallen 0 D

Op den Huize HUNDREN onder TWELLO, den 13den Augustus 1829, beviel van eene DOCHTER, ANNA JACOBA VAN DER HUCHT, geliefde Echtgenoot van J. KERKHOVEN.

Mijne geliefde Echtgenoot, A. L. VAN DER PALM, beviel heden zeer voorspoedig van eene DOCHTER.

ARNHEM,
den 15den Augustus
1829.

G. ANDRÉ DE LA PORTE.

Volgens reeds lang gevreesde, maar nu tot droevige zekerheid geworden tijding, is op den 8ten April 1828, bij Z. M. troepen, in de oost-INDIË, te SOERABARTA overleden, de Hoog Wel Geboren Heer ANTHONY GEORGE VAN LYNDEN tot OLDEREN LER.

+++ De BURGEMEESTER en ASSESSOR REN der GEMEENTE RHEDEEN, benevens de Heeren Gecommitteerden uit de School-Commissie te Dieren, zullen op Donderdag den twintigsten Augustus achtien honderd negen en twintig, onder nadere goedkeuring van Hun Edel Groot Achtbare de Heeren Gedeputeerde Staten van Gelderland, des voordemiddags ten elf ure, ten huize van GERRIT BRINKHORSZ, Kastlein in de Kroon, te Dieren, in het openbaar aanbesteden:

Het OPBOUWEN van een Nieuw SCHOOL GEBOUW en ONDERWYZERSHUIS te Dieren, met de LEVERANCIE van de daartoe benodigde MATERIALEN.

Zullende drie dagen voor de aanbesteding de noodige aanwijzing in loco worden gedaan en alsdan de Condities, Bestek en Teekening, in de Kroon, te Dieren, voor een ieder ter inzage liggen,
Velp, den 10den Augustus 1829.

De Burgemeester en Secretaris
der Gemeente Rheden,
VAN HASSELT.

§ § § KERKVOOGDEN der HERVORMDE GEMEENTE van BEMMEL en RESEN SEN zijn voornemens, om op Zaterdag den 29sten Augustus 1829, des namiddags ten vier ure, ten huize van J. A. N. TEN HIETBRINK, te Bemmel, publiek en aan de minstaannemenden aan te besteden:

Het doen van eenige belangrijke REPARATIËN, aan de Kerk te Ressen, met de LEVERING van al de daartoe benodigde MATERIALEN en GEREEDSCHAPPEN.

Waarvan inmiddels nadere informatie zijn te bekomen ten huize van J. A. N. TEN HIETBRINK voornoemd, en aan het Kosters huis te Ressen.

Bemmel, den 15den Augustus 1829.

Kerkvoogden, afdelend,
Tertius G. J. TEN HIETBRINK,
Lid en Secretaris.

+++ Eigenaren zijn voornemens ten overstaan van den Notaris A. J. N. GODEFROY, resideerende te Arnhem, als daartoe door de Regtbank van Eersten Aanleg, zitting houdende aldaar, benoemd, op Woensdag den 26sten Augustus 1829, namiddags ten 6 ure, in het Zwijnshoofd te Arnhem, bij inzet te veilen, om 14 dagen daarna ter zelve uur en plaats bij toeslag te verkoopen:

Eene BOERENHOEFSTEDE van oude Hoedenmakers Kempke genaamd, onder Arnhem, op 2 uur afstands van de Stad, aan den Westervoortschen Dijk gelegen, bestaande in: Een zeer ruim HUIS, groote SCHUUR, BERG, HOF, BOOMGAARDJE en BOUWLAND, te zamen groot ruim een Bunder, benevens de WILGENBOOMEN staande op den aanschot in de Broekstraat.

Mededeeling der verkoopsvoorwaarden is te bekomen ten kantore van genoemden Notaris op de Markt, en bij den heer Mr. J. S. VAN O. V. E. R. K. E. L. D. T., Advocaat in de Ketselstraat No. 12 te Arnhem.

+++ De Notaris A. J. N. GODEFROY, resideerende te Arnhem, zal op Woensdag den 26den September 1829, des namiddags om 6 ure, in het Zwijnshoofd te Arnhem, namens zijnen Justgeve, in het openbaar doen inzetten, en 14 dagen daarna bij toeslag verkoopen:

Een hecht en sterk HUIS en E. R. V. T. met O. P. S. N. P. L. A. A. T. S., staande en gelegen te Arnhem, in de Gevelstraat, Wijk B. No. 36, voorzien van verschillende BOVEN- en BENEDEENKAMERS, KEUKEN, POMPE en KELDERS; thans bewoond wordende door den Mr. Schoenmaker L. Y. S. N. E. R.

Onderrigt omtrent de verkoopsvoorwaarden is te bekomen ten Kantore van genoemden Notaris, op de Markt, te Arnhem.

+++ In de maand September of October aanstaande (de dagen van inzet en slag nader te adverteren) zal binnen Tiel, ten overstaan van den Notaris Mr. J. DE ROO, als daartoe door de Regtbank te Tiel gecommitteerd, in het openbaar worden verkocht:

De HEERLYKHEID Ensprick, gelegen in den Tielervwaard, Provincie Gelderland, met al derzelve HEERLYKE REGTEN, GEBOUWEN, LANDERYEN en verdere aanhoorigheden.

+++ Te Zutphen, in het Zwijnshoofd, zal op den 29sten Augustus 1829, des voormiddags ten 11 ure, de E. L. N. A. L. E. T. O. E. S. I. A. G. geschieden, van het Buitengoed A. V. B. R. E. N. K., breeder omschreven in de Arnhemse Couranten van den 25sten Julij, 6 en 15 Augustus 1829.

+++ Er wordt TE KOOP gepresenteerd eene zeer goede nieuwe DRAAG-KOETS, met 8ja Blauw Laken bekleed; te bevragen bij den Mr. Warenmeester B. K. R. A. F. T., in de Broerstraat te Arnhem.

§ § § Door Sluizen van de Oude Rijn, den 1sten November aanstaande, binnen het adreuzijnde, aan den Straatweg gelegen, Geldersche Dorp Winterswijk, een zeer logeabel HUIS met twee TUINEN. — Adres onder letter W. met gefrankeerde brieven, bij den Boekhandelaar W. C. WANSELVEEN, te Zutphen.

+++ In een fatsoenlijk Huisgezin van de Gereformeerde Godsdienst, vraagt men, tegen 10. November aanstaande: KOST, INWONING en BEWASSEN, voor eene weduwe van 50 jaren, in eene stad of vrolijk dorp van Gelderland of Noord-Brabant. Iemand hiertoe gelegenheid hebbende, gelieve opgave van prijs en woonplaats te doen met vrachtvrije brieven onder Letter A, bij den Heer J. VAN DER WAL, Boekhandelaar te Gorinchem.